

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Antropologia fizyczna - ćwiczenia , PG_00200202						
Kierunek studiów	Archeologia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2028/2029		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	3	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	5	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Anna Strobin				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	0.0	30.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	Zaznajomienie studenta z podstawowymi zagadnieniami z zakresu paleoantropologii, antropologii historycznej i biologii populacji pradziejowych. Opanowanie wiadomości z zakresu osteologii człowieka, w tym współczesnego mianownictwa anatomicznego dotyczącego układu kostnego. Nabycie umiejętności rozpoznawania poszczególnych kości szkieletu ludzkiego, dającej możliwość pracy na stanowisku archeologicznym przy eksploracji grobów oraz po-zwalającej na przygotowywanie dokumentacji rysunkowej i opisowej. Poznanie podstawowych technik opisowych i pomiarowych stosowanych w antropologii fizycznej.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ARCHL3_U07] Potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) zarówno na etapie prac terenowych, jak i ich opracowania wyników	Potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także z udziałem antropologów fizycznych) zarówno na etapie prac terenowych, jak i ich opracowania wyników.	[SU2] prezentacja/projekt/referat/raport [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[ARCHL3_W01] Zna i rozumie wybrane fakty, obiekty i zjawiska z zakresu archeologii oraz podstawowe ujęcia teoretyczne służące wyjaśnianiu zależności między nimi. Posiada tym samym podstawową wiedzę ogólną z zakresu nauk humanistycznych	Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu paleoantropologii, antropologii historycznej i biologii populacji prądziejowych.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHL3_U03] Potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu archeologii	Potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu antropologii fizycznej.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[ARCHL3_U08] Potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	Potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie.	[SU2] prezentacja/projekt/referat/raport
[ARCHL3_K02] Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu w aspekcie analiz gabinetowych jak i prac terenowych	Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu w aspekcie analiz gabinetowych jak i prac terenowych.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta	
Treści przedmiotu	<p>Problematyka ćwiczeń / laboratorium budowa układu kostnego człowieka (czaszka) budowa układu kostnego człowieka (szkielet postkranialny) inwentaryzacja szkieletu osobnika dorosłego i dziecka inwentaryzacja uzębienia określenie płci osobnika ocena wieku osobnika w chwili śmierci morfologia czaszki: opis czaszki (cechy niemetryczne) i pomiary czaszki (cechy metryczne) pomiary szkieletu pozaczaszkowego (postkranialnego) wskaźniki antropologiczne czaszki i szkieletu pozaczaszkowego (postkranialnego) rekonstrukcja wysokości i masy ciała morfologiczne reakcje na warunki życia: wyznaczniki stresu morfologicznego na kościach (occupational stress markers) - MOS, wyznaczniki stresu mięśniowo-szkieletowego (musculoskeletal stress markers) - MSM analiza antropologiczna grobu ciałopalnego metodyka badań osobnika żywego</p>		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Znajomość epok historycznych i kultur archeologicznych, opis i klasyfikacja źródeł historycznych, znajomość podstawowych typów źródeł archeologicznych i metod ich interpretacji, znajomość podstaw tafonomii, znajomość obrządku pogrzebowego w różnych kulturach prądziejowych, znajomość metod i dokumentacji archeologicznych badań terenowych, znajomość podstaw statystyki		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	egzamin pisemny testowy (90 minut)	60.0%	100.0%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>Malinowski A., J. Strzałko (red.), 1989, Antropologia, PWN, Warszawa-Poznań. McMinn R.M.H., R.T. Hutchings, J. Pegington, P. P. Abrahams, 1994, Kolorowy atlas anatomii człowieka, Wydawatelstvo Slovart, Bratislava, Solis, W-wa. Piontek J., 1996, Biologia populacji prądziejowych. Zarys metodyczny, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań. Whit T.D., P.A. Folkens, 2005, The Human Bone Manual, Elsevier Academic Press, Burlington.</p>	

	Uzupełniająca lista lektur	<p>Piontek J., A. Marciniak, 1998, Wielka Encyklopedia Geografii Świata. Tom 9. Człowiek, pierwsze cywilizacje, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań.</p> <p>Strzałko J., J. Ostoja-Zagórski, 1995, Ekologia populacji ludzkich. Środowisko człowieka w pradziejach, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.</p> <p>Buikstra J.E., H.D. Ubelaker (ed.), 1994, Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains, Arkansas Archaeological Survey Research, Series No. 44, Fayetteville.</p> <p>Campbell B., 1995, Ekologia człowieka. Historia naszego miejsca w przyrodzie od prehistorii do czasów współczesnych, W-wa.</p> <p>Leakey R., 1995, Pochodzenie człowieka, Wyd. CIS, W-wa</p> <p>Myszka A., 2007, Rekonstrukcja budowy somatycznej człowieka na podstawie wybranych cech szkieletu, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.</p> <p>Reichholf J., 1992, Zagadka rodowodu człowieka. Narodziny człowieka w grze sił z przyrodą, PWN, W-wa.</p> <p>Piontek J., B. Iwanek B., S. Segeda, 2008, Antropologia o pochodzeniu Słowian, Monografie Instytutu Antropologii UAM, 12, Poznań.</p> <p>Shreeve J., 1998, Zagadka neandertalczyka. W poszukiwaniu rodowodu współczesnego człowieka, Prószyński i S-ka, W-wa.</p> <p>Strzałko J., M. Henneberg, J. Piontek, 1980, Populacje ludzkie jako systemy biologiczne, W-wa.</p>
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Adresy eZasobów	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	1. Homo erectus 2. Archaiczny Homo Sapiens 3. Mikrourazy szkliva	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.